

สภาพ ความต้องการ และปัญหาเกี่ยวกับสื่อเพื่อการฝึกอบรมคนงาน
ในโรงงานอุตสาหกรรม กรุงเทพมหานคร

นางสาวสุจิตรา ธรรมพิลา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาโสตทัศนศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-582-086-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018739 117459530

STATE, NEEDS AND PROBLEMS CONCERNING MEDIA FOR TRAINING
WORKERS IN INDUSTRIAL FACTORIES
BANGKOK METROPOLIS

Miss Suchitra Thampila

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Audio-Visual Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-582-086-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์ สภาพ ความต้องการ และปัญหาเกี่ยวกับสื่อเพื่อการฝึกอบรมคนงาน
ในโรงงานอุตสาหกรรม กรุงเทพมหานคร
โดย นางสาวสุจิตรา ธรรมนิลา
ภาควิชา โสตทัศนศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คนบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์วิรุจน์ ลีลาพฤกษ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประคัตต์ หอมสนิท)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตานันท์ มลิทอง)

สุจิตรา ธรรมพิลา : สภาพความต้องการ และปัญหาเกี่ยวกับสื่อเพื่อการฝึกอบรมคนงานใน
โรงงานอุตสาหกรรม กรุงเทพมหานคร (STATE, NEEDS AND PROBLEM
CONCERNING MEDIA FOR TRAINING WORKERS IN INDUSTRIAL
FACTORIES, BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา ผศ.ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง,
141 หน้า ISBN 974-582-086-5

การศึกษาค้นคว้ามีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพ ความต้องการ และปัญหาเกี่ยวกับสื่อเพื่อการ
ฝึกอบรมคนงานในโรงงานอุตสาหกรรม กรุงเทพมหานคร ประชากร ได้แก่ เจ้าหน้าที่ 66 คน จาก
โรงงานจำนวน 102 แห่ง

ผลการวิจัยพบว่า

1. วัสดุเพื่อการฝึกอบรมในโรงงานอุตสาหกรรม มักเป็นวัสดุชุดเดิมที่เคยฝึกอบรมมาแล้ว
วัสดุที่มีได้แก่ หนังสือหรือเอกสารสิ่งพิมพ์ วีดิทัศน์ และแผ่นโปร่งใส สภาพของวัสดุอยู่ในสภาพดี และมี
จำนวนเพียงพอ อุปกรณ์เพื่อการฝึกอบรมในโรงงานอุตสาหกรรมที่มีได้แก่ กระดานดำ หรือไวท์บอร์ด
โทรทัศน์ เครื่องเล่นวีดิทัศน์ เครื่องขยายเสียง และเครื่องฉายแผ่นโปร่งใส สภาพของอุปกรณ์อยู่ในสภาพดี
และมีจำนวนเพียงพอ

ห้องที่ใช้ฝึกอบรมในโรงงานดัดแปลงมาจากห้องประชุม สามารถจุผู้เข้ารับการฝึกอบรม
ได้ระหว่าง 20-40 คน และไม่มีอุปกรณ์ประจำห้องที่พร้อมจะใช้ได้ทันที

2. วัสดุเพื่อการฝึกอบรมในโรงงาน ได้มาโดยหน่วยฝึกอบรมของโรงงานเป็นผู้จัดทำ วิทยากร
เป็นผู้นำมา จัดซื้อจากบริษัทที่เป็นตัวแทนจำหน่ายวัสดุเพื่อการฝึกอบรมและหน่วยผลิตสื่อของโรงงานผลิตสื่อ
ใช้เอง ส่วนอุปกรณ์เพื่อการฝึกอบรมโรงงานเป็นผู้จัดหา

วิทยากรฝึกอบรมที่โรงงานเชิญมาได้แก่ วิทยากรที่เป็นเจ้าหน้าที่ภายในโรงงาน หัวหน้า
หน่วยงาน และวิทยากรประจำหน่วยฝึกอบรม

3. วัสดุ-อุปกรณ์ที่โรงงานอุตสาหกรรมต้องการมากได้แก่ หนังสือเอกสาร สิ่งพิมพ์
กระดานดำหรือไวท์บอร์ด แผ่นโปร่งใสและเครื่องฉายแผ่นโปร่งใส วีดิทัศน์และเครื่องเล่นวีดิทัศน์
เครื่องขยายเสียง และโทรทัศน์

วิทยากรที่ต้องการมากได้แก่ เจ้าหน้าที่ภายในโรงงาน วิทยากรประจำหน่วยฝึกอบรม และ
หัวหน้างาน และต้องการสถานที่ฝึกอบรมที่อยู่ภายในอาคารโรงงาน

4. ปัญหาเกี่ยวกับสื่อเพื่อการฝึกอบรมที่พบมาก ได้แก่ ห้องฝึกอบรมมีขนาดเล็กเกินไป ไม่มี
ห้องสำหรับการฝึกอบรมโดยเฉพาะ และขาดผู้ที่มีความรู้ด้านสื่อให้คำแนะนำ

5. ความสำคัญของหัวข้อการฝึกอบรม เรียงลำดับจากสำคัญมากที่สุดถึงสำคัญน้อยที่สุด ดังนี้
การปฐมนิเทศ ความปลอดภัยในการทำงาน มนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน การสอนงาน เทคนิคการทำงาน
ร่วมกัน การเพิ่มผลผลิต เทคนิคการผลิต การบริหารงานหรือหัวหน้างาน กฎหมายแรงงาน การบริหาร
สภาพแรงงาน

ภาควิชา โสตทัศนศึกษา
สาขาวิชา โสตทัศนศึกษา
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C243275 : MAJOR AUDIO-VISUAL COMMUNICATIONS

KEY WORD: STATE/NEEDS/PROBLEMS/MEDIA/TRAINING/INDUSTRIAL FACTORIES

SUCHITRA THAMPILA : STATE, NEEDS AND PROBLEMS CONCERNING MEDIA FOR TRAINING WORKERS IN INDUSTRIAL FACTORIES, BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASST., PROF. ORNJAREE NATAGUATUNG, Ed.D. 141 pp. ISBN 974-582-086-5

The objectives of this research were to study the state, needs and problems concerning media for training workers in industrial factories. The population comprised of 66 officers from 102 factories in Bangkok Metropolis. the study concluded that :

1. Used materials were found to be the most extensively utilized media for industrial manufacture training. The available materials were books or printed materials, videotapes and overhead transparencies. They were all in good condition. The equipments commonly used for training included : blackboards or whiteboards, televisions, video recordings, speakers and overhead projectors. There was a sufficient quantity and functioning equipments. Unequipped meeting rooms for 20-40 persons were used as training rooms.

2. The most common sources for training materials were from production team of training divisions, guest lecturers, commercial media distribution companies and media divisions. Training divisions provided all training equipments. Guest lecturers were manufacturer's staffs, supervisors and training division lecturers.

3. Most needed materials and equipments were books or publications, printed materials, blackboard or whiteboard, overhead transparencies and projectors, videotapes and video recordings, speakers and televisions. They required guest lecturers who were staffs, supervisors and persons in charged of training. The most appropriate training location was within manufacturer's buildings.

4. Problems concerning training media were too small training rooms and no rooms have been modified for use of training. There were no media modified for use of training. There were no media personnel available to provide consultative services.

5. Training topics needed were : Orientation, Safety, Human Relations, Team Work Technique, Technique for increasing production, Production Technique, Administration for Supervisors, Labour Law and Labour Union Administration.

ภาควิชา โสตทัศนศึกษา

สาขาวิชา โสตทัศนศึกษา

ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อผู้บันทึก

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์หลายท่าน ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำในงานวิจัยครั้งนี้ โดยเฉพาะผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจรีย์ ๗ ตะกั่วทุ่ง ซึ่งเป็น อาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ คือ รองศาสตราจารย์วิรุณห์ สีสานฤทธิ์ รองศาสตราจารย์สมเชาว์ เนตรประเสริฐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประศักดิ์ หอมสนิท และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิดานันท์ มลิทอง ที่กรุณาให้คำแนะนำเพิ่มเติม ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์เสนห์ จุ้ยโต อาจารย์วิทยากร ท่อแก้ว คุณวณา อินทวงศ์ คุณดุสิต สระแก้ว คุณวรานนท์ ปิติวรรณ คุณเลิศฤทธิ์ กาญจนุกฤต ที่กรุณาให้คำแนะนำในการสร้างแบบสอบถาม คุณอัจฉราวรรณ กมลรัตน์ และคุณนาถวดี นันทาภินัย ที่กรุณาให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของโรงงานที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามงานวิจัย ตลอดจนขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนอุดหนุนในการวิจัยครั้งนี้

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา ที่ให้ความกรุณาสนับสนุนและให้ กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา จนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา

สุจิตรา ธรรมนิลา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ

บทที่

1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	10
	คำถามในการวิจัย	11
	ขอบเขตของการวิจัย	11
	คำจำกัดความของการวิจัย	12
	ข้อตกลงเบื้องต้น	12
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
	การฝึกอบรม	14
	ความหมายของการฝึกอบรม	14
	ความสำคัญและความจำเป็นของการฝึกอบรม	16
	วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	18
	ประโยชน์ของการฝึกอบรม	19
	ประเภทของการฝึกอบรม	20
	กระบวนการฝึกอบรม	24

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การฝึกอบรมในโรงงานอุตสาหกรรม	26
ความต้องการการฝึกอบรม	26
ประโยชน์ที่จะได้รับการฝึกอบรม	32
การสนับสนุนการฝึกอบรมคนงาน	33
สื่อเพื่อการฝึกอบรม	37
ความหมายของสื่อเพื่อการฝึกอบรม	39
คุณค่าของสื่อเพื่อการฝึกอบรม	40
หลักการเลือกใช้สื่อเพื่อการฝึกอบรม	42
หลักการใช้สื่อเพื่อการฝึกอบรม	49
ประเภทของสื่อเพื่อการฝึกอบรม	52
วิทยาการ	55
วัสดุ	58
เครื่องมือและอุปกรณ์	59
สถานที่	59
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	62
3 วิธีดำเนินการวิจัย	65
ประชากร	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล	66
เครื่องมือในการวิจัย	67
การวิเคราะห์ข้อมูล	70
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5	
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	97
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	97
คำถามในการวิจัย	97
สรุปผลการวิจัย	98
อภิปรายผล	105
ข้อเสนอแนะ	110
รายการอ้างอิง	114
ภาคผนวก	123
ประวัติผู้วิจัย	141

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามข้อมูลส่วนตัว	71
2	จำนวนและร้อยละของวิธีการได้รับความรู้เกี่ยวกับสื่อเพื่อการ ฝึกอบรม	74
3	จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามประเภทของโรงงาน อุตสาหกรรม	75
4	จำนวนและร้อยละของโรงงานจำแนกตามลักษณะการจัดฝึกอบรม ในโรงงาน	76
5	จำนวนและร้อยละของโรงงานจำแนกตามการจัดบริการสื่อเพื่อการ ฝึกอบรม	77
6	จำนวนและร้อยละของโรงงานที่มีและไม่มีเจ้าหน้าที่บริการสื่อ เพื่อการฝึกอบรม	77
7	จำนวนและร้อยละของโรงงานตามสภาพการใช้วัสดุเพื่อการฝึกอบรม ..	78
8	จำนวนและร้อยละของโรงงานตามสภาพการใช้อุปกรณ์เพื่อ การฝึกอบรม	79

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
9	จำนวนและร้อยละของโรงงานที่ไม่มีและมีวัสดุ-อุปกรณ์เพื่อการ ฝึกรอบรม	80
10	จำนวนและร้อยละของโรงงานตามลักษณะของห้องฝึกรอบรมที่มี	82
11	จำนวนและร้อยละของโรงงานตามขนาดของห้องฝึกรอบรมที่มี	82
12	จำนวนและร้อยละของโรงงานที่มีสภาพของห้องที่เป็นอุปสรรคต่อการ ใช้สื่อเพื่อการฝึกรอบรม	83
13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็น เกี่ยวกับแหล่งที่มาของสื่อเพื่อการฝึกรอบรม	84
14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความคิดเห็น เกี่ยวกับความจำเป็นและระดับการใช้วัสดุ-อุปกรณ์เพื่อการฝึกรอบรม ...	86
15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความจำเป็นและการใช้วิทยากรและสถานที่เพื่อการฝึกรอบรม	88
16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาสื่อเพื่อการฝึกรอบรม	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
17	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความ คิดเห็นเกี่ยวกับลำดับความสำคัญของหัวข้อการฝึกอบรม	92
18	จำนวนและร้อยละของความเหมาะสมของวัสดุ อุปกรณ์จำแนกตาม หัวข้อการฝึกอบรม	93
19	จำนวนและร้อยละของความเหมาะสมของวิทยากรและสถานที่จำแนก ตามหัวข้อการฝึกอบรม	95